

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NHÂM THỊ TƯỞI

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC TRONG DẠY HỌC
LỊCH SỬ VIỆT NAM LỚP 12 Ở TRƯỜNG THPT
HUYỆN LƯƠNG TÀI TỈNH BẮC NINH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

THÁI NGUYÊN - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NHÂM THỊ TƯƠI

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC TRONG DẠY HỌC
LỊCH SỬ VIỆT NAM LỚP 12 Ở TRƯỜNG THPT
HUYỆN LƯƠNG TÀI TỈNH BẮC NINH**

Ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã số: 8 22 90 13

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: TS. KIM NGỌC THU TRANG

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan công trình nghiên cứu: ***“Phát triển năng lực hợp tác trong dạy học Lịch sử Việt Nam lớp 12 ở trường THPT huyện Lương Tài tỉnh Bắc Ninh”*** dưới sự hướng dẫn của **TS. Kim Ngọc Thu Trang** là kết quả nghiên cứu của cá nhân tôi, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực, không trùng lặp với những công trình đã công bố trước đây.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2020

Tác giả luận văn

Nhâm Thị Tươi

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc tới giảng viên TS. Kim Ngọc Thu Trang người đã chỉ bảo, tận tình hướng dẫn, giúp đỡ và tạo mọi điều kiện thuận lợi để em hoàn thành luận văn này.

Em cũng xin bày tỏ lòng biết ơn tới toàn thể các thầy cô giáo Khoa Lịch sử trường Đại học sư phạm Thái Nguyên, cảm ơn Thư viện trường Đại học sư phạm Thái Nguyên, các thầy cô giáo và toàn thể các em học sinh trường THPT ở huyện Lương Tài đã nhiệt tình giúp đỡ và tạo mọi điều kiện thuận lợi trong thời gian em làm luận văn.

Cuối cùng, em xin trân trọng cảm ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã luôn quan tâm, động viên và giúp đỡ em trong quá trình hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2020

Học viên thực hiện

Nhâm Thị Tươi

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC BẢNG	v
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ, HÌNH	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	9
4. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu	10
5. Cơ sở phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu	10
6. Giả thuyết khoa học và đóng góp của luận văn.....	11
7. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài.....	12
8. Cấu trúc luận văn.....	12
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ Ở TRƯỜNG THPT....	13
1.1. Cơ sở lý luận.....	13
1.1.1. Các khái niệm cơ bản liên quan đến đề tài	13
1.1.2. Cơ sở xuất phát của việc phát triển năng lực hợp tác trong DHLS ở trường THPT..	21
1.1.3. Nội dung của NLHT cần phát triển cho HS trong DHLS ở trường THPT	31
1.1.4. Vai trò và ý nghĩa của việc phát triển năng lực hợp tác cho học sinh trong dạy học lịch sử.	35
1.2 Cơ sở thực tiễn.....	38
1.2.1. Mục đích và đối tượng điều tra.....	39
1.2.2. Phương pháp và nội dung điều tra	39
1.2.3. Kết quả điều tra và những vấn đề đặt ra	40
Tiểu kết chương 1	47

Chương 2: CÁC BIỆN PHÁP PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM LỚP 12 THPT Ở HUYỆN LƯƠNG TÀI TỈNH BẮC NINH	48
2.1. Vị trí, mục tiêu và nội dung của Lịch sử Việt Nam lớp 12 THPT	48
2.1.1. Vị trí.....	48
2.1.2. Mục tiêu	48
2.1.3. Nội dung cơ bản.....	49
2.2. Xác định hệ thống kiến thức cơ bản của lịch sử Việt Nam (1919 - 2000) cần khai thác để phát triển năng lực hợp tác cho học sinh.	51
2.3. Những yêu cầu cơ bản khi phát triển năng lực hợp tác trong DHLS Việt Nam lớp 12	55
2.4. Một số biện pháp phát triển NLHT trong dạy học LSVN lớp 12 THPT.....	58
2.4.1. Trong hoạt động nội khóa.....	58
2.4.2. Trong hoạt động ngoại khóa	76
2.5. Thực nghiệm sư phạm	88
2.5.1. Mục đích thực nghiệm	88
2.5.2. Đối tượng, địa bàn và nhiệm vụ thực nghiệm	89
2.5.3. Nội dung thực nghiệm	89
2.5.4. Phương pháp tiến hành thực nghiệm	90
2.5.5. Kết quả thực nghiệm.....	91
Tiểu kết chương 2	95
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	96
TÀI LIỆU THAM KHẢO	98
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CNXH	:	Chủ nghĩa xã hội
ĐC	:	Đối chứng
DHLS	:	Dạy học Lịch sử
GD&ĐT	:	Giáo dục và đào tạo
GDPT	:	Giáo dục phổ thông.
GV	:	Giáo viên
HĐTN	:	Hoạt động trải nghiệm
HS	:	Học sinh
KN	:	Kỹ năng
LS	:	Lịch sử
LSTG	:	Lịch sử thế giới
LSVN	:	Lịch sử Việt Nam
NL	:	Năng lực
NLHT	:	Năng lực hợp tác
NXB	:	Nhà xuất bản.
PPDH	:	Phương pháp dạy học
SGK	:	Sách giáo khoa
SGV	:	Sách giáo viên
THPT	:	Trung học phổ thông
TN	:	Thực nghiệm
TNST	:	Trải nghiệm sáng tạo
UNESCO	:	Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên Hiệp Quốc

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1. Các năng lực chuyên biệt trong môn lịch sử	15
Bảng 1.2. Bảng so sánh một số đặc trưng cơ bản của chương trình định hướng nội dung và chương trình định hướng năng lực	23
Bảng 1.3. Hệ thống năng lực hợp tác	34
Bảng 1.4. Nhận thức của GV về vấn đề phát triển NLHT.....	40
Bảng 1.5. Nhận thức của HS về vấn đề phát triển NLHT	43
Bảng 2.1. Bảng so sánh kết quả bài kiểm tra giữa lớp thực nghiệm và lớp đối chứng	93
Bảng 2.2. Bảng phân phối mức độ kết quả thực nghiệm.....	93

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ, HÌNH

1. Hình

Hình 1.1. Mô hình tảng băng về cấu trúc năng lực	14
Hình 1.2. Mục tiêu của Chương trình giáo dục phổ thông môn LS năm 2018	25
Hình 1.3. Yêu cầu của Chương trình giáo dục phổ thông môn LS năm 2018	26
Hình 1.4. Các năng lực cốt lõi cần phát triển cho HS theo Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể	32

2. Biểu đồ

Biểu đồ 1.1. Nhận thức của GV về khái niệm NLHT	41
Biểu đồ 1.2. Biểu đồ tổng hợp ý kiến giáo viên về phương pháp dạy học	42
Biểu đồ 1.3. Vai trò của Phát triển NLHT đối với HS trong DHLS	44
Biểu đồ 1.4. Thực trạng biểu hiện về NLHT	45
Biểu đồ 1.5. Tổng hợp ý kiến học sinh về mức độ yêu thích đối với các phương pháp học tập môn Lịch sử	45
Biểu đồ 2.1: Tần suất kết quả thực nghiệm	93

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Toàn cầu hoá và hiện đại hoá đã và đang tạo ra một thế giới ngày càng đa dạng và gắn kết. Sự bùng nổ tri thức cùng với sự phát triển như vũ bão của cuộc cách mạng khoa học công nghệ đặt ra những yêu cầu và thách thức lớn với nguồn nhân lực chất lượng cao. Con người phải đối mặt với những thách thức như cân bằng tăng trưởng kinh tế với phát triển bền vững môi trường, sự thịnh vượng với công bằng xã hội. Trong bối cảnh đó, các năng lực mà mỗi cá nhân cần phải đáp ứng trở nên phức tạp hơn. Mục tiêu giáo dục cơ bản hiện nay là đào tạo những con người có khả năng thích ứng và sáng tạo trong mọi môi trường và điều kiện phức tạp của cuộc sống hiện đại. Ngày càng nhiều năng lực mới của công dân thế kỉ 21 được đề cập tới trong dạy học và kiểm tra đánh giá. Xu thế đó đặt ra cho ngành giáo dục nước ta một nhiệm vụ hết sức nặng nề, đó là đào tạo một lớp người có đủ phẩm chất và năng lực để tham gia phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội một cách bền vững. Giáo dục không chỉ đề cập đến các yêu cầu về kiến thức, kỹ năng, thái độ mà còn hướng tới năng lực hành động, trong đó đặc biệt chú ý đến năng lực hợp tác, năng lực giải quyết vấn đề ở từng cá nhân trên cơ sở phát huy tối đa tiềm năng sẵn có trong mỗi con người và khả năng thích ứng với những thay đổi trong cuộc sống. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng về giáo dục xác định *“Giáo dục là quốc sách hàng đầu. Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ, đồng bộ các yếu tố cơ bản của giáo dục, đào tạo theo hướng coi trọng phát triển phẩm chất, năng lực của người học. Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học: yêu gia đình, yêu Tổ quốc, yêu đồng bào, sống tốt và làm việc hiệu quả. Từng bước hoàn thiện hệ thống giáo dục quốc dân theo hướng hệ thống giáo dục mở, học tập suốt đời và xây dựng xã hội học tập”* [1, tr.10-11]

Đổi mới phương pháp dạy học là sự đổi mới theo hướng trang bị cho học sinh cách học, phát huy tính chủ động, sáng tạo và sử dụng công nghệ thông tin trong dạy học, đặc biệt dạy học phải hướng tới phát triển năng lực cho người học. Phát triển kỹ năng, năng lực học tập cho học sinh luôn đóng vai trò quan trọng trong quá trình học tập ở các nhà trường, quyết định chất lượng học tập của mỗi học sinh. Có nhiều kỹ